

Handläggare
Kerstin Karlstedt
Telefon: 08-508 21 000**Till**
Älvsjö stadsdelsnämnd
2016-09-22

Remissvar - Förslag till Program för stöd till anhöriga 2017-2020

Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Per Kjellander
StadsdelsdirektörEva Frykler
VerksamhetsområdeschefGöran Sjödin
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ” Program för stöd till anhöriga 2017-2020” till ett urval stadsdelsnämnder varav Älvsjö stadsdelsnämnd är en.

Stockholms stad har sedan 2012 ett program för stöd till anhöriga. Nuvarande program upphör att gälla 2016-12-31 varför förslag till nytt program har tagits fram. Äldreförvaltningen har tillsammans med socialförvaltningen utvärderat nuvarande program för stöd till anhöriga.

Älvsjö stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till nytt Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Programmet kan ge stöd till anhöriga och kan bidra till att skapa välbefinnande, trygghet och meningsfullhet för den anhöriga och därmed också den närstående.

Från Älvsjö stadsdelsförvaltning är dock bedömningen att det i programmet bör göras förtydligande gällande vad en anhörig kan söka för stöd för egen del.

Då det framkommer att det finns skillnader gällande kännedom om nuvarande program bör en plan för implementering av det nya

programmet tas fram. Det behöver även tydliggöras vilket ansvar som chefer och arbetsledare har för att utveckla och implementera programmet.

För att programmet skall tillämpas på ett säkert och ändamålsenligt sätt bör det utvecklas rutiner för att informera om rätten till anhörigstöd vid ansökan om bistånd samt vid uppföljning. Det bör även tas fram riktlinjer eller rutiner så att anhörigas behov av stöd utreds på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområdet för äldre- och funktionsnedsatta som även gjort en bedömning ur jämställdhetsperspektiv. Förslag till beslut bedöms vara neutralt ur jämställdhetsperspektiv och har behandlats i pensionärsrådet, rådet för funktionshindersfrågor och förvaltningsgruppen 2016-09-15.

Bakgrund

Många anhöriga utför ett omfattande och viktigt arbete för att vårda och stödja en närstående som är långvarigt sjuk, är äldre, har en funktionsnedsättning eller en missbruksproblematik. Utvecklingen har gått mot att vård och stöd som ges möjliggör för fler att bo kvar hemma. Det innebär att många anhöriga får ett ökat ansvar.

I 5 kap. 10§ socialtjänstlagen (SoL) står det: *Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.*

Bestämmelsen omfattar socialtjänstens hela verksamhet, dvs. äldreomsorg, omsorgen om personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorgen samt verksamhet enligt LSS¹. Medarbetare har i ovanstående verksamheter en skyldighet att uppmärksamma anhörigas behov av stöd och att erbjuda stöd.

Regeringen tydliggör i prop.2008/09:82 att socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar eller stödjer närstående. En tydligare reglering infördes i Socialtjänstlagen 2009. Syftet med lagändringen var att tydliggöra kommunernas skyldighet att ge anhöriga stöd samt att det skall finnas en preventiv ansats i stödet.

Stockholms stad har sedan 2012 ett program för stöd till anhöriga. Nuvarande program upphör att gälla 2016-12-31 varför förslag till nytt program har tagits fram. Äldreförvaltningen har tillsammans med socialförvaltningen utvärderat nuvarande program för stöd till anhöriga. En större enkätundersökning har gjorts gällande kännedom om, och stödet av, programmet. Enkäten har gått ut till tjänstemän i staden som på ett eller annat sätt kommer i kontakt med eller berörs av anhängigstödet, till exempel anhängigkonsulenter, biståndshandläggare, socialsekreterare och avdelningschefer. Enkäten har skickats till tjänstemän inom äldreförvaltningens och socialförvaltningens område.

¹ Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Enkätsvaren visar på att kännedom om programmet varierar och stöd av programmet ser olika ut beroende på roll och funktion. Generellt framkommer att det inom äldreförvaltningens område finns störst kännedom om och störst stöd av programmet. Inom socialförvaltningens område är både kännedomen och stödet av programmet lägre.

I förslag till nytt program för stöd till anhöriga tydliggörs att programmet omfattar hela socialtjänsten och att alla medarbetare som möter anhöriga i sitt dagliga arbete har ansvar för att uppmärksamma dem, se deras behov och ge stöd. Programmet tydliggör också anhörigas delaktighet i handläggningsprocessen.

Gränsdragning gällande uppföljning mellan äldrenämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna är tydliggjord i förhållande till tidigare program.

Socialstyrelsens vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10§ socialtjänstlagen.

Vägledningen för tillämpning av 5 kap. 10§ socialtjänstlagen har uppdaterats med anledning av ett utvecklingsarbete kring Individens behov i centrum, IBIC. Den vänder sig till främst till kvalitetsutvecklare i kommunerna och motsvarande personer hos utförare av socialtjänst men även chefer och personal på olika nivåer kan använda vägledningen för att utveckla verksamhetens anhörigperspektiv och stöd till anhöriga.

Många omfattas

De flesta kommuner i landet har arbetat med att utveckla stöd till anhöriga eller andra personer som vårdar, hjälper eller stödjer en närstående. Merparten av detta stöd har riktats till anhöriga till äldre personer. Det är därför viktigt att uppmärksamma att bestämmelserna gäller alla anhöriga som vårdar och stödjer en närstående. Vilket stöd som är aktuellt, direkt eller indirekt, påverkar i sin tur hur socialtjänsten identifierar den anhöriges situation och behov av stöd.

Ansvar

Chefer och arbetsledare har ansvar för utveckling av formerna för stödet, uppföljning och samverkan mellan olika verksamheter inom socialtjänsten och med hälso- och sjukvården. Var och en inom socialtjänsten har ett ansvar för att socialtjänstens insatser håller god kvalitet. Alla som möter anhöriga i sitt dagliga arbete har ansvar att uppmärksamma dem, se deras behov och ge stöd.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Älvsjö stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till nytt Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Programmet kan ge stöd till anhöriga och kan bidra till att skapa välbefinnande, trygghet och meningsfullhet för den anhöriga och därmed också den närstående.

Från Älvsjö stadsdelsförvaltning är bedömningen att det i programmet bör tydliggöras gällande vad en anhörig kan söka för stöd för egen del.

Då det framkommer att det finns skillnader gällande kännedom om nuvarande program bör en plan för implementering av det nya programmet. Det behöver även tydliggöras vilket ansvar som chefer och arbetsledare har för att utveckla och implementera programmet.

För att programmet skall tillämpas på ett säkert och ändamålsenligt sätt bör det utvecklas rutiner för att informera om rätten till anhörigstöd vid ansökan om bistånd samt vid uppföljning. Det bör även tas fram riktlinjer eller rutiner så att anhörigas behov av stöd utreds på ett systematiskt sätt.

Bilaga

Remissen